

Универзитет у Београду
Географски факултет

ПРОФ. ДР БОРИСЛАВ СТОЈКОВ

ПЛАНИРАЊЕ НА РАСКРШЋУ

Београд, октобар 2017

Од 1977 до 2017

- **Године полета**, први резултати 70-тих
- **Три корифеја**: Д. Перишић, М. Јанић, А. Вељковић
- **Прве сумње**: Шта је то просторно планирање, чему и коме то служи (Д. Перишић, 2008)?
- **Данас**: Стање планирања уопште у теоретском и практичном погледу: Дамоклов мач над главама планера у фази транзиције. Друштвени систем вредности и мерила за ПП

Актуелна питања у фази транзиције

- Шта је просторни план, чему и коме служи?
- Каква је судбина имплементације просторног плана?
- Помаже ли просторни план територијалном развоју или задовољењу правне норме?
- Застој стратешког планирања и незаинтересованост управе.
- Бркање урбанистичког и просторног плана.
- Научна мисао у застоју.

Планирање – негативне појаве у транзицији:

- Стратешко планирање на путу гашења
- Агресија приватног и корпоративног интереса, регулативно планирање губи сврху
- Управа и инвеститори дају налоге планерима уместо да од њих преузимају стручне предлоге решења
- Урбана економија се не примењује
- Гашење стручних планерских кућа
- Траспоновање планирања у администрацију

Шта је посреди?

- Сујета, св(н)езнање, волунтаризам, демагогија администрације?
- Свемоћ политике над струком
- Слаба финансијска ситуација а велика надања и обећања?
- Непоштовање закона у току имплементације?
- Неразумевање улоге и значаја стратешког планирања: приоритет “од данас до сутра”?
- Резултат: угрожено земљиште, инфраструктура и јавна добра, неправна градња, занемарена регионална и урбо-економија, идентитет

Однос знања и политике

Понор неразумевања између струке и политике
(европски проблем):

- Читкост, јасноћа, квалитет и употребљивост планова?
- Недостатак критичке свести и иновативности код планирања?
- Однос планских решења и реалних могућности?
- Посредовање у тумачењу планских циљева и решења (Science and Policy Making)

Одговори на питање Д. Перишића (1)

Три постулата неолиберализма: демократија,
правни систем и отворено тржиште

Конфронтације око планирања у Европи
(различити критеријуми):

- Држава (за планирање)/отворено тржиште
(против планирања);
- Друштвена свест и морал (за
планирање)/појединачни или групни интерес
(против планирања);
- Јавни интерес (за планирање)/корпоративни
циљеви и приватни интерес (против
планирања)

Одговори на питање Д. Перишића (2)

Неолиберализам и дерегулација као политички задатак у транзицији:

- Што мање регулативе и што брже грађење
- Краткорочна визија уместо средње/дугорочне стратегије
- Сталне промене и допуне планова (адаптација према интересу инвеститора)
- *Lex specialis* за ино-инвеститоре: мач са две оштрице
- Акције без економске рачунице трошкова и добити за друштво или заједницу
- Јавни интерес у сенци приватног
- Угрожен просторни и културни идентитет

Одговори на питање Д. Перишића (3)

Србија у транзицији –нови постулати као **предуслов сврхе планирања**:

- **Нови систем вредности**, консензус свих а не партијске већине (Устав, Законик, Кодекс), етички принципи, значај јавног добра и интереса, нови модел демократије и правног система;
- **Нови модел демократије**, заснован на новом систему вредности, суштинска а не представничка, активно учешће свих; друштвени идентитет, приоритет јавног интереса, нова форма и садржина одлучивања;
- **Нови правни систем**, имун на агресију групних и приватних интереса, већа контрола тржишта и корпоративних интереса, заштићен јавни интерес и јавно добро, дерегулација до оправдане и логичне границе (корист друштва и заједнице), поштовање плана;
- **Слободно тржиште** али према новом систему вредности, под већом контролом друштва и заједнице, заштита ресурса и вредности, економска рачуница поред инвеститорске, зауздавање приватних апетита, већа одговорност струке и науке повезано са привредом, нужност високо-стручног стратешког и регулационог планирања.

Планери данас за сутра

- **Етика:** ниво одговорности планера за одрживи територијални развој и предео према етичким мерилима (природа, људи, ж. средина, ресурси, културни идентитет....);
- **Ниво знања:** предиспозиције целоживотног учења према високим професионалним мерилима (хумани развој, нове технологије, енерг. ефикасност, климатске промене...); и
- **Изнад струке:** Моћ и квалитет друштвеног ангажмана према културним мерилима.

Којим путем даље?

Изабрати исправан пут али да не буде погрешан!!

Срећно, успешно и са
оптимизмом наредних 40
~~неолибералних година!!!!~~